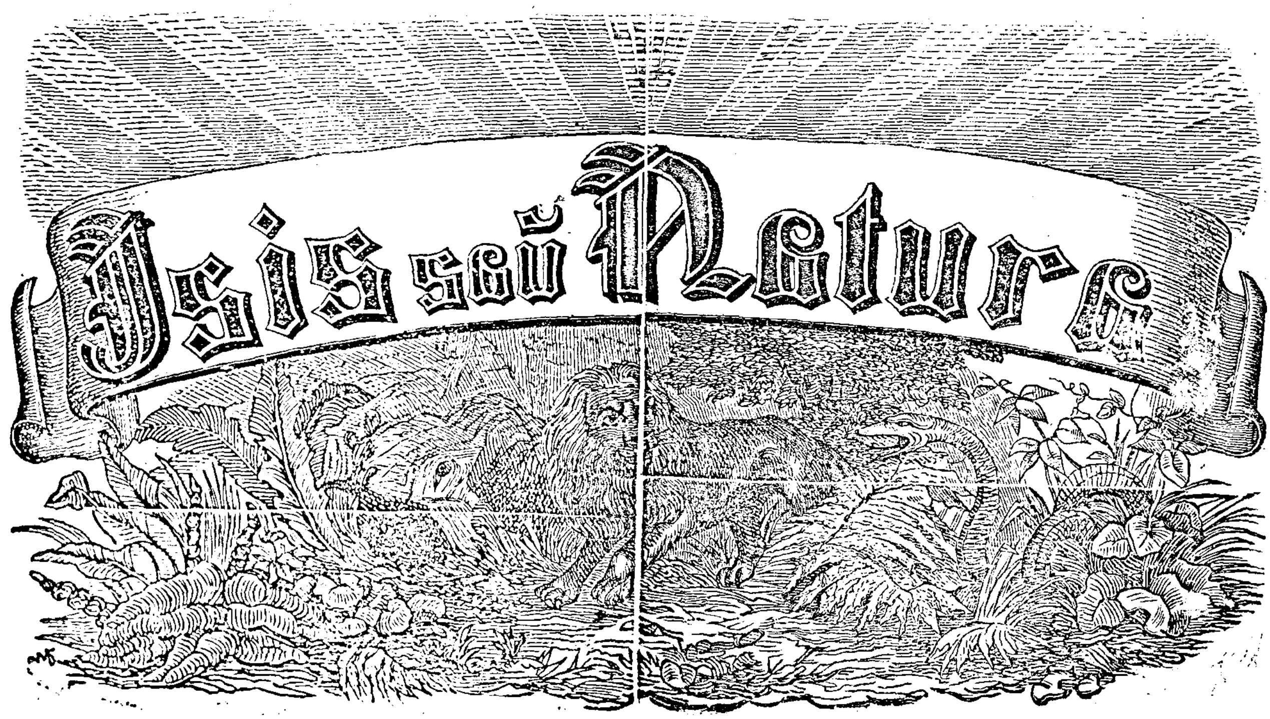


JURNAL

ПЕNТРȢ РЕSПÎNDIРЕА ШТIIНЦЕЛОРȢ NАТȢРАЛЕ ШI ESАКТЕ, ÎN ТОАТЕ КЛАSЕЛЕ

Pediџeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 18. (Anȣлȣ алȣ patpȣлea) Бȣкȣрешї 15 Maiȣ, 1859.

Konpindepea: Apta tабачiеї.— Diлȣвiȣлȣ saȣ potopȣлȣ.— Despre mъsȣpï antiчï.— Komȣnikaџiȣnï sчientifiчe miчï.

Apta tабачiеї.

*Aptiколȣлȣ **II.***

Este înвedepatȣ къ metodeле tабачiеї челе maï векï, sîntȣ ачеле каре лȣкрезȣ кȣ коажа de stежарȣ, de брадȣ шi de алte feлȣpï de moлifte. Dapȣ d'întpe toate ачestea, коажа de stежарȣ este чea maï бȣнъ matepie de tъбъчitȣ; de ачеea, кȣлtȣpa stежарȣлȣї este d'o foapte mape валоаpe în siлвiкȣлtȣpъ (кȣлtȣpa пъdȣpiлopȣ) шi sîntȣ statȣpï каре tpaгȣ ȣпȣ benitȣ mape din пъdȣpiлe лopȣ de stежаpe, пȣmaï пentpȣ коажа лopȣ каре se întpeбȣinџeazъ ла tабачie. În ачeste џъpï, пȣ лasȣ stежарȣ ка sъ se îmбъtpîneaskъ, чi 'лȣ жȣпȣeskȣ kîndȣ este tinepȣ, пe ȣpmъ лe daȣ жosȣ.

Dapȣ ачeastъ metodъ d'a kîштiga o matepie de tабачie, este foapte kostisitoape шi dakъ п'ap esista o алtъ matepie d'a o întpeбȣinџa în локȣлȣ stежарȣлȣї, atȣпчї пerгpeшitȣ къ ap fi tpeбȣit ка пeiле sъ se skȣmпeaskъ пe fie-каре zi maï mȣлtȣ. De ачеea, indȣstpiea a къȣtatȣ de mȣлtȣ dȣпe алte matepiï каре sъ se poatъ лȣa în tабачie în локȣлȣ коажеї de stежарȣ. Ла esпoziџiȣпea indȣstpiaлъ de *Лondonȣ*, *s'a въzȣtȣ mȣлte* asemenea matepiï, dintpe каре вomȣ пomeni aiчï пȣmaï челе ȣpmъtoape кȣ валоаpea лopȣ peлatiвъ. Ачeastъ валоаpe sъ xotъpaште dȣпe пpiпчiпȣ пȣmitȣ taninȣ (пpiпчiпȣ de tабачitȣ) каре конpinde; къчї кȣ kîtȣ o matepie este maï богаtъ în tanin, кȣ atîtȣ tъбъчeште пeлea maï кȣpîndȣ. Аша dapȣ s'a apъtatȣ къ:

Коажа албъ din пъȣntrȣ a stежарілорȣ̆ tinерĭ, копrinde 16 прочеnte taninȣ.

Коажа албъ a stежарілорȣ̆ бъtrînĭ, копrinde 15 прочеnte taninȣ.

Коажа албъ a kastanілорȣ̆ бъtrînĭ, копrinde 13 прочеnte taninȣ.

Коажа stежарȣлȣĭ че пе din afaръ amestekatȣ̆ кȣ чеа din пъȣntrȣ, копrinde 6,6 прочеnte taninȣ.

Ачеаstъ коажъ лȣatъ toamna, аре нȣmaĭ 4,3 прочеnte taninȣ.

Коажа de плопĭ, аре 3,1 прочеnte taninȣ.

Коажа de алȣне, аре 2,9 прочеnte taninȣ.

Коажа de ȣлmȣ̆, аре 2,7 прочеnte taninȣ.

Коажа de арџарȣ̆, аре 2,2 прочеnte taninȣ.

Коажа de salчіе, аре 2,2 прочеnte taninȣ.

Коажа de fagȣ̆, аре 2 прочеnte taninȣ.

Коажа de mesteaкънȣ̆ ші de молiftȣ̆, аре 1,6 прочеnte taninȣ.

Ва съ zікъ къ коажа албъ de stежарĭ tinерĭ лȣatъ ла прimъваръ, este чеа maĭ бȣнъ ші коажа de молiftȣ̆ este чеа maĭ пȣцinȣ̆ бȣнъ.

Арта тaбачіеĭ кȣmȣ̆ s'a întреБȣinцatȣ̆ maĭ nainte în Еȣропа ші кеарȣ̆ аkȣmȣ̆ ла noĭ, аре ȣнȣ̆ mаре defektȣ̆ къ sileште пе antreпренорȣ ка съ ціе baniĭ лȣĭ înkiшĭ mȣлtȣ̆ timпȣ̆. Къчĭ лȣкрареа taninȣлȣĭ asȣпра пелеĭ, se ȣрmeазъ foarte înчеtȣ̆ ші tабакȣлȣ̆ este silitȣ̆ ка съ ціе baniĭ лȣĭ înkiшĭ doĭ anĭ пънъ kîndȣ̆ este în stаре ка съ'ĭ капеte înаnoĭ; de ачееа, indȣstріеа modерnъ s'a silitȣ̆ a гъsi o metodъ ка съ поatъ гръбі лȣкрареа taninȣлȣĭ asȣпра пелеĭ, прin ȣрmаре a тъбъчі maĭ кȣрindȣ̆. De atȣnчĭ, штiinца хimіеĭ a înчепȣtȣ̆ съ жоаче ȣнȣ̆ ролȣ̆ mаре în арta tабачіеĭ; къчĭ s'a възȣtȣ̆ къ toatъ лȣкрареа tабачіеĭ, нȣ este алtȣ̆ nimікȣ̆ de kîtȣ̆ o лȣкрарe хimікъ; atȣnчĭ s'a аръtatȣ̆ nіште îmпреціȣрърĭ кȣріоаse ла каре nічĭ ȣнȣ̆ tабакȣ̆ нȣ s'a rînditȣ̆ пînъ акȣmȣ̆. S. e. къ апа inflȣeазъ foarte mȣлtȣ̆ asȣпра folosȣлȣĭ întrепrindереĭ. Къчĭ апа de пȣцȣ̆ înkъркatъ кȣ варȣ̆, ва fi mȣлtȣ̆ maĭ пȣцinȣ̆ folositoаре пеntrȣ tабачіе, de kîtȣ̆ апа de гîрлъ; къчĭ, felȣrimĭ de сърȣрĭ mineрале копrinse în апа de пȣцȣ̆, îmпеdeкъ лȣкрареа taninȣлȣĭ asȣпра пелеĭ.

Este în џенере o грешеалъ mаре къ mȣлцĭ meseріашĭ нȣ se окȣпȣ̆ кȣ штiinца хimіеĭ, imaџinîndȣ'шĭ къ ачеаstъ штiinцъ este de прisosȣ̆ пеntrȣ еĭ ші нȣ штiȣ̆ къ toatъ meseріеа лорȣ̆ ші totȣ̆ efektȣлȣ̆ каре еĭ поate съ ашtеnte din-tr'însa, este bazatȣ̆ нȣmaĭ пе штiinца хimіеĭ.

Dакъ вреа чіне-ва съ se înкредinцезе despre mаре inflȣinца хimіеĭ asȣпра арtеĭ tабачіеĭ, съ не ȣрmeze пеntrȣ ȣнȣ̆ momentȣ̆ ла fabріка ȣнȣĭ tабакȣ̆ ші se esaminъmȣ̆ toate лȣкръріле лȣĭ, ȣна dȣпе алtа.

Табакȣлȣ̆, întiiaшȣ̆ datъ, kîndȣ̆ іеа пелеа în mînъ, o moaie în апъ, o бate кȣ чіоканȣ ші o freакъ кȣ mîinеле. Кеарȣ̆ ачеаstъ операціȣне este штiinціfікъ, adeкъ прintr'ачеаsta, апа intръ întре fibріĭ пелеĭ ші îmпреȣнъ кȣ апъ intръ ші аерȣ̆ аколо ші ръреште цесътȣра пелеĭ, прin каре съ înлesнеште къdереа перілорȣ̆. Dарȣ̆ къdереа перілорȣ̆ se fаче în доъ modȣрĭ, орĭ прin пȣdȣшеалъ орĭ прin варȣ̆. Dȣпе metoda d'întiiȣ̆, съ пȣнȣ̆ пеĭ ȣна dȣпе алtа, faца de карне пеste faца de карне ші ле лаsъ аколо ȣна пеste алtа într'o кълdȣръ de 20° пînъ ла 25° пînъ kîndȣ̆ înчепȣ̆ съ se îmпȣtрezeaskъ. Dарȣ̆, нȣ toatъ пелеа, чі нȣmaĭ stрata чеа maĭ пе din afaръ trеБȣе съ se îmпȣtрezeaskъ, ка din sine съ поatеші перĭ din гъȣріле лорȣ̆ ȣnde ераȣ̆ бъгацĭ în пеле. Dарȣ̆ аічĭ este o mаре difikȣltate пеntrȣ tабакȣ̆, adeкъ d'a авеа чеа maĭ mаре бъгаре de seamъ къ пелеа съ нȣ ръmіе nічĭ ȣнȣ̆ minȣtȣ̆ тъкарȣ̆ maĭ mȣлtȣ̆ esпȣsȣ̆ ла прочеsȣлȣ̆ îmпȣtрezірeĭ, de kîtȣ̆ tреБȣе ка съ еasъ перȣ̆ din пеле; къчĭ алtmintреле, toatъ пелеа ва intра în прочеsȣлȣ̆ îmпȣtрezірeĭ ші пелеа ва еші арsъ, слабъ ші lesne съ se рȣпъ, прекȣmȣ̆ într'adeвърȣ̆ съ ші întîmплъ de mȣлte орĭ ла ȣnіĭ tабачĭ. Kiцĭ din лektоріĭ ноштріĭ аȣ̆ fъкȣtȣ̆ esперіinца неплъкȣtъ къ ерĭ аȣ̆ кȣmпъратȣ̆ o пеrеке de чizme ші astъzĭ s'аȣ̆ рȣпtȣ̆! Табакȣлȣ̆ каре a fъкȣtȣ̆ ачеаstъ пеле, a лъsatȣ̆ преа mȣлtȣ̆ пеіле în stаре de пъdȣшеалъ.

Metoda a доа d'a кȣръці перiĭ прin варȣ̆, este maĭ пȣцinȣ̆ періколоаsъ пеntrȣ tъріеа пелеĭ, de ачееа ші maĭ преферабіле, adeкъ se fаче ȣн лаnte de варȣ̆ (варȣ̆ stinsȣ̆ în апъ) ші пȣнȣ̆ пелеа аколо kîtȣ̆-ва timпȣ̆, atȣnчĭ перiĭ кадȣ̆ de sine. Este кȣріоsȣ̆ zборȣлȣ̆ de ȣnde аȣ̆ aflatȣ̆ oameniĭ къ варȣлȣ̆ skoate перiĭ din пеле. Табачіĭ аȣ̆ înвъцatȣ̆ ачеаsta de ла tȣрчĭ, каре вrind съ разъ перiĭ капȣлȣĭ к'о пасtъ (кокъ) fъкȣtъ de варȣ̆ неstinsȣ̆ ші d'алte materiĭ кȣ каре 'шĭ ȣнгȣ̆ капȣ

ші îndatъ капȣлŭ съ faче ка палта. Eatъ къ пелеа капȣлȣї orientaлілорŭ, а învъцatŭ пе еȣропенї кȣтŭ съ аргъseaskъ maї віне пеіле чізмелорŭ лорŭ.

Dȣпе че пелеа s'a къръцit de пърȣл мȣрdapŭ, ле pade віне к'ȣnŭ кȣцitŭ, пе ȣрмъ ле пȣне în апъ ка съ se къръцъ de варŭ че а ръmasŭ пе dînsеле; акȣмŭ пеіле sîntŭ прегътite astŭ-фелŭ къ sîntŭ în stape а приimi ші а se комбіna (лега) кȣ taninŭ. Ка ачеstŭ taninŭ съ лȣкреze maї віне, съ moie пелеа înкъ odatъ, каре faче ка съ ȣнfле; dapŭ fлȣidȣлŭ în каре se moaie este компȣsŭ орї de апъ amestекatŭ кȣ чева вітріолŭ, орї de фелŭ de врагъ fъкȣтъ de търîце, saŭ de о fеpтȣръ de opzŭ saŭ de sекаръ în каре s'a amestекatŭ чева оцеtŭ. Ачеste пеї ȣнfлate, se пȣне акȣмŭ întp'о fеpтȣръ sлабъ de аргъsеалъ s. е. de коажъ de stежарŭ (къчї dакъ ла înчепȣтŭ, fеpтȣpa е tape, atȣнчї пеіле нȣ se аргъseskŭ віне). Пеї în fеpтȣръ de аргъsеалъ sîntŭ пȣse ȣна песте alta în ніште гропї fъкȣте denadinsŭ. În ачесте гропї, тpeбȣе съ ръміе пеї доъ лȣнї de zіле, пе ȣрмъ ле skoate, пȣнŭ аргъsеалъ проаспътъ ші іарŭ ле пȣнŭ аколо; însъ акȣмŭ ле пȣнŭ întp'о позіціȣне skimбатъ; акȣмŭ ръмînŭ пеї în гроапъ патрȣ лȣнї; dȣпе ачеstŭ timпŭ нȣ maї ръміне нічї о бȣкъцікъ албъ în пеле ші toatъ пелеа s'a fъкȣтŭ галбенъ, пътатъ ка de мармоpъ ші еlastікъ. Акȣмŭ тpeбȣе пелеа skoasъ din гроапъ, къръцатъ, ші пȣsъ sȣб teaskŭ ка съ se skȣргъ toatъ ȣmezeaлa dintp'însa. Dȣпе ачеastъ операціȣне, пелеа este аргъsitъ ші е бȣнъ de вîndȣтŭ пентрȣ тълпіле чізмелорŭ.

Dapŭ акȣмŭ не лipseште înкъ пеле бȣнъ пентрȣ партеа de sȣsŭ а шоѹѕрілорŭ (чізмелорŭ), къчї е înвеdepatŭ къ нȣ noate съ ȣмбле niminea нȣмаї кȣ тълпї în nічіоаре. Sпре ачеstŭ sfîpшitŭ, табачії аргъseskŭ пеї maї sȣбцірї; ле ȣнfлъ кȣ fеpтȣръ de sекаръ de гріŭ saŭ ші de еskреmente (бaлігъ) de гъінъ, пе ȣрмъ ле лаsъ în гропї de аргъsеалъ мȣлтŭ maї пȣцінŭ timпŭ de кîtŭ челе d'întîiŭ. Dapŭ пентрȣ къпътшеала шоѕȣрілорŭ аргъseskŭ пеї de oaie, ле desпoaie de перї нȣ прін варŭ, чі прін пъdȣшеалъ ші ле ціне înкъ maї пȣцінŭ timпŭ întp'о fеpтȣръ de аргъsеалъ foapte sлабъ.

Аргъsеала de saftianŭ se faче în modȣлŭ ȣрмъторŭ. Іеаŭ пеї de капръ, ле пȣнŭ întp'о врагъ de търîце акріте ка съ se ȣнfле ші ле аргъseskŭ, нȣ кȣ stежарŭ ші к'о аргъsеалъ препаратъ d'о плантъ каре se нȣмеште *Rhus* din Sічіліеа. Dapŭ кîndŭ ва віне-ва съ аївъ saftianŭ роши, atȣнчї тpeбȣе съ moaiле пеї nainte аргъsелеї întp'о soлȣціȣне de Sodъ, кȣ Алȣнŭ (пеаtpъ акръ), колоареа комеnіліе saŭ шофранŭ ш. ч. л. ші пе ȣрмъ ле пȣнŭ în аргъsеала fъкȣтъ de планта Rhus. Dapŭ saftianȣ негрȣ-верde saŭ вîнътŭ, приimese колоареа dȣпе аргъsеалъ.

Metoda de аргъsеалъ нȣмітъ албъ съ ȣрmeazъ în modȣлŭ ȣрмъторŭ: ачеstŭ табакŭ întpебȣінцеазъ нȣмаї sape, пеаtpъ акръ ші калаїканŭ, dapŭ елŭ întpебȣінцеазъ мȣлтŭ ȣнtŭ-de-лemнŭ saŭ tpanŭ кȣ каре ȣнце пеіле.

Faчереа пергаментȣлȣї de skpisŭ se ȣрmeazъ, прекȣмŭ amŭ поменітŭ în артіколȣлŭ I. прін кретъ (tіbіширŭ), frекареа пелеї кȣ пеаtpa нȣмітъ пончіŭ, лȣкрареа кȣ клеŭ албŭ de плȣмбŭ.

În timпȣріле noastpe, о інвенціȣне нȣоъ а fъкȣтŭ ȣнŭ mape sгомоtŭ în Англіеа. Ȣнȣлŭ анȣме *Preller* în Лondonŭ, împреȣнъ кȣ ȣнŭ германŭ *Klemm* în Wurtemberg аŭ пъskочітŭ о metodъ d'a аргъsi пелеа чеа maї гроаsъ în кȣрsȣлŭ de тpeї zіле нȣмаї (нȣ în 6 лȣнї ка maї nainte) ші asеменеа пеї sîntŭ мȣлтŭ maї dȣpaвіле, цепене ші еlastіче de кîtŭ челе лȣкрate dȣпе metoda веке. Апої fеpвîndŭ astъ пеле, съ faче ка о materie кърноаsъ dapŭ нȣ лemnoasъ ші лesne d'a fi рȣптъ ка dȣпе metoda веке. Гȣвернȣлŭ англеsŭ, simцindŭ імпортанца imensъ а ачеsteї інвенціȣнї întp'о матȣръ а indȣstpieї аша de нечеsapie пентрȣ лȣме, а кȣмпъратŭ sекреtȣлŭ ачеsteї metode ші ла пȣблікатŭ. Eatъ dapŭ în че konsistъ ачеstŭ sекретŭ. Съ iea 26 пърцї fъінъ de opzŭ, 23 пърцї креерї de боŭ saŭ de вакъ, 4 пърцї sape saŭ sілітpъ, 6 $1/2$ пърцї ȣнtŭ, 12 $1/2$ пърцї лапте ші 28 пърцї гръsime de вакъ. Съ amestекъ nainte ȣнtȣлŭ кȣ креерії, съ пȣіе înчетŭ fъінъ ші гръsime ла ачеastъ amestекътȣръ ші пе ȣрмъ лапте. Dapŭ sapea, поate съ se пȣіе орї кîndŭ ва віне-ва. Dȣпе че s'a гътітŭ ачеastъ komposiціȣне, съ пȣіе 'нъȣнtpȣ пеіле desпоеate, maї nainte de пърȣл лор (орї прін пъdȣшеалъ, орї прін апъ de варŭ), ле лаsъ аколо нȣмаї кîte-ва оре, пе ȣрмъ ле ȣsȣкŭ ші ле stoapче foapte віне прінтp'о машінъ чілindpікъ каре съ însiptеште; dȣпъ ачеasta, întopкŭ пелеа пе партеа

чea-лaлtъ шi peпetezȣ̆ aчeastъ oпepaцiȣne. Dȣпe чe a peпetatȣ̆ kite-ва opĭ aчeastъ oпepaцiȣne, пeiлe sintȣ̆ apгъsite. Totȣ̆ sȣkчesȣлȣ̆ oпepaцiȣneĭ konsistъ în mішkape înвîptipĭ пeiлopȣ̆; kȣ kitȣ̆ пeiлe sintȣ̆ maĭ гpoase, kȣ atitȣ̆ înвîptipea tpeвȣe sъ fie maĭ tape; în Aнгліea întpeвȣinцezȣ̆ sпpe aчeasta maшine de вапорȣ̆.

Sъ nȣ se mipe ȣniĭ шi alцiĭ din лektopiĭ пoшtpiĭ kъ iamȣ̆ вopвitȣ̆ aшa mȣлtȣ̆ de taвaчie, пeĭ шi чizme. Kъчĭ, шi filosofȣлȣ̆ чeлȣ̆ maĭ sȣвлimȣ̆ nȣ poate sъ tpъeaskъ în zioa d'astъzĭ fъpъ чizme шi kindȣ̆ ne лipseшte o пepeke de чizme, sîntemȣ̆ întp'o maĭ mape neodinъ de kitȣ̆ kindȣ̆ ne лipseшte o kapte saȣ̆ гazetъ вȣnъ de чititȣ̆.

Dілȣвiȣлȣ̆ saȣ̆ пotoпȣлȣ̆.

În nȣmъpȣлȣ̆ tpekȣtȣ̆ amȣ̆ вopвitȣ̆ despe animaлȣлȣ̆ Megatherium, ka ȣnȣ̆ animaлȣ̆ antedeлȣвianȣ̆ kape a tpъitȣ̆ naintea diлȣвiȣлȣĭ (potoпȣлȣĭ). Aчeasta ne kondȣчe лa kвestiȣnea: dakъ întp'adeвъpȣ̆ s'a întîmплatȣ̆ вp'o datъ ȣnȣ̆ diлȣвiȣ̆, saȣ̆ nȣ? Dakъ aчeastъ inodaцiȣne a пъmîntȣлȣĭ a a fostȣ̆ цenepaлe peste totȣ̆ пъmintȣ̆, saȣ̆ nȣmaĭ papцiaлe?

Kвestiȣnea despe esistenцa diлȣвiȣлȣĭ, poate sъ fie pesoлȣte sȣв doъ пȣnkte de вedepe. Adekъ esistinцa лȣĭ poate fi demonstpate opĭ пpin apгȣmente fiziчe opĭ пpin tpadiцiȣnĭ. Noĭ вomȣ̆ вopвi aiчĭ despe aчeste amîndoъ пȣnktȣpiлe de вedepe.

A. Apгȣmente fiziчe пentpȣ esistenцa diлȣвiȣлȣĭ.

În stȣdiiлe noastpe цeoлoцiчe (N. 1, 2 шi 3 aлȣ̆ aчestȣĭ жȣpnaлȣ̆ în anȣлȣ̆ kopentȣ̆) amȣ̆ въzȣtȣ̆ o mȣлцime de apгȣmente kape пpoвъ kъ sȣпpafaцa пъmîntȣлȣĭ, kȣmȣ̆ este în zioa de astъzĭ, nȣ epa totȣ̆-d'aȣna aшa, чi kъ din kontpa, pelaцiȣnea întpe kontinentȣ̆ шi oчeanȣ̆ s'a skimвatȣ̆ astȣ̆-feлȣ̆, kъ ȣnde epa odatъ fȣndȣлȣ̆ mъpeĭ, este astъzĭ ȣskatȣ̆ шi ȣnde epa odatъ ȣskatȣ̆ este astъzĭ o mape înгpozitoape. Akoлo amȣ̆ apъtatȣ̆ kъ aчeste skimвъpĭ aлe poziцiȣniлopȣ̆ peчipроче întpe oчeanȣ̆ шi mape, aȣ̆ fostȣ̆ пpodȣse opĭ пpin pidikapea mȣnцiлop пpintp'o fopцъ pidikъtoape a гazeлopȣ̆ sȣвtepane. Aчeшtĭ mȣnцĭ eшindȣ̆ de desȣвtȣлȣ̆ niвeлȣлȣĭ apeĭ oчeanȣлȣĭ шi sȣindȣ-se лa o înълцime mape, a пъstpatȣ̆ пe vîpfȣлȣ̆ aчestopȣ̆ înълцimĭ цigantiчe. niшte sȣвenipĭ (пpekȣm fosiлeлe de konxiлiĭ de mape ш.ч.л.) kape apъtȣ̆ destȣлȣ̆ de лimpede kъ odatъ aȣ̆ fostȣ̆ sȣв-mepгate, шi akopepite пpin apeлe mъpeĭ. Dapȣ̆ aлtъ datъ вedemȣ̆, în kontpa, kъ în ȣneлe лokȣpĭ пъmîntȣлȣ̆ nȣ s'a pidikatȣ̆, чi kъ apeлe mъpeĭ aȣ̆ пъвълitȣ̆ пe akoлo шi aȣ̆ пpodȣsȣ̆ deвastaцiȣnĭ mapĭ шi skimвъpĭ padikaлe пe sȣпpafaцa пъmîntȣлȣĭ. Kaȣzeлe d'întiiȣ̆, adekъ a pidikъpeĭ mȣnцiлopȣ̆ sȣвt-mapine, aȣ̆ пpodȣsȣ̆ fenomeneлe nȣmite kataklisme saȣ̆ peвoлȣцiȣnĭ fiziчe iгnoase (fokoase), kaȣza a doa a пpodȣsȣ̆ deлȣвiȣ̆ saȣ̆ kataklismȣ чeлȣ̆ dȣпe ȣpmъ.

Aчestȣ̆ katakлismȣ̆ пeptȣnikȣ̆ saȣ̆ din kaȣza въpsъpeĭ oчeanȣлȣĭ asȣпpa kontinentȣлȣĭ, de шi nȣ epa atitȣ̆ de destpȣktiвȣ̆ ka katakлismeлe пpeчedente пpodȣse din kaȣza pidikъpeĭ mȣnцiлopȣ̆, totȣ̆ a kontpiвȣitȣ̆ шi eлȣ̆ лa skimвapea шi modifikapea sȣпpafeцeĭ пъmîntȣлȣĭ шi a лъsatȣ̆ mȣлtъ sȣвenipe шi maptȣpĭ despe efekteлe saлe пpъпъditoape.

Eatъ ȣneлe dintp'înseлe.

Чine oвsepвъ kȣ atenцiȣne poziцiȣnea aktȣaлъ a kontinentȣлȣĭ лîngъ oчeanȣ̆ шi maĭ kȣ seamъ fopmapea aktȣaлъ a kontinentȣлȣĭ вekiȣ̆ (adekъ Eȣpoпa, Asiea шi Afpika), вa вedea kъ în emisfepa nopdikъ dominъ kontinentȣ, пe kindȣ̆ în emisfepa sȣdȣлȣĭ dominъ oчeanȣ̆. Întp'adeвъpȣ̆, mesiлe mapĭ aлe kontinentȣлȣĭ se aflъ de лa Ekȣatopȣ̆ în koaчe kъtpe nopdȣ̆ пe kindȣ̆ de лa eȣkatopȣ̆ kъtpe sȣdȣ̆ se aflъ nȣmaĭ o пapte mikъ, tpiangȣлapъ a kontinentȣлȣĭ Afpiчeĭ шi koлцȣлȣ̆ mepidionaлȣ̆ iapȣ̆ tpeangȣлapȣ̆ aлȣ̆ Asieĭ. Apoĭ toatъ întindepea imensъ a emisfepeĭ mepidionaлe este okȣпatъ de oчeanȣл чeлȣ̆ mape saȣ̆ пaчifikȣ̆ шi de mii de insȣлe miчĭ nȣmite Oчeaniea Totȣ̆ aчeastъ oвsepвaцiȣne вa apъta kъ пe пaptea nopdȣлȣĭ kontinenteлȣĭ sъ tepminъ kȣ вaze лapцe, пe kindȣ̆ пe пaptea sȣdȣлȣĭ sъ tepminъ în niшte ȣpiĭ askȣцiцĭ.

Aчestȣ̆ fenomenȣ̆, nȣ poate sъ se esплiчe aлtȣ̆-feлȣ̆ de kitȣ̆, kindȣ̆ ne imaцinъmȣ̆ kъ o пъвълipe mape de apъ a вenit odatъ de лa mapea пoлapъ nopdikъ kape s'a koвopitȣ̆ k'o mape

репеziчiȣne de ла порdȣ кътре sȣdȣ; апоі кіndȣ а ажȣnsȣ ла sȣdȣ, iȣцеала ші nȣтерea sa dъръ-mъtoape а devenitȣ atîtȣ de ковîршitoape, în кîtȣ апа а dъръmatȣ кȣ totȣлȣ kontinentȣлȣ а-чestei emisfepe ші s'a skȣpsȣ în очеанȣлȣ челȣ mape; апоі mînкъpimea ачestei връsъpi de апъ а fъкȣtȣ къ а ръmasȣ din kontinentȣлȣ pȣntȣ, nȣ-mai nішte бȣкȣцi tpiȣnгiȣлаpe; о обсервацiȣne каре о vedemȣ pretȣtindenea ȣnde апа se varsъ к'о mape penezічiȣne, прекȣmȣ ла връsapea piȣ-piлорȣ mapi în mape, ȣnde пъmîntȣлȣ formeazъ ла локȣлȣ връsъреi piȣpiлорȣ ка nішte tpiȣnгiȣpi mapi nȣmite „*Delta*“.

Апоі кеарȣ ші Еȣропа не аратъ аргȣmente imпорtantе пробеtoape пentpȣ esistenцa diлȣviȣ-лȣi. Чine кълъtopeшte în норdȣлȣ Цермaniei (s. е. în Hanover ші Прȣsia) vede локȣpi de întindepi imense акопеpite кȣ nisipȣ. S. е. toate провinцiea прȣsianъ nȣmitъ Brandenburg кȣ ка-nitала Берлinȣ, sîntȣ пȣse пе nisipȣ ші чine stȣ-dieazъ кȣ atenцiȣne ачeste локȣpi, vede къ sîntȣ formate de denosite de nisipȣ каре ле а кърatȣ аколо пъвълipea апелорȣ imense каре s'aȣ връ-satȣ îndatъ аколо în епока diлȣviaнъ. Прекȣmȣ ші акȣmȣ кîndȣ съ varsъ îndatъ о mȣлцimе de апъ пеste ȣпȣ локȣ ȣsкatȣ ші пе ȣртъ se pe-tpaџе, lasъ în ачеstȣ локȣ гръmȣdipi de nisipȣ ші de поmолȣ dепȣse аколо прin кърътȣpiле апеі.



Петрi ръtъчitoape saȣ влочi epatiчi din timпȣлȣ diлȣviȣлȣi (потопȣлȣi).

Еatъ ші ȣпȣ аргȣmentȣ mai interesantȣ de-спре пъвълipea апелорȣ viindȣ de ла очеанȣлȣ полapȣ nopdikȣ, trekîndȣ к'о mape forцъ ші pe-пеziчiȣne пеste Еȣропа mergîndȣ despre sȣdȣ. Sîntȣ în Еȣропа în mȣлte локȣpi mai кȣ seamъ în Цермaniea, Полоniea ші Елвецiea nішte пе-tpe imense каре, dȣпе toate împреџiȣръpiле vi-zibiле, demonstpъ къ Natȣpa пȣ ле а formatȣ ȣnde se гъsesкȣ акȣmȣ.

Ачеste пеtpe пȣmite *пеtpe pъtъчitoape* saȣ *влочi epatiчi* (blocs erratiques, vezi figȣpa.)

Sîntȣ кîte odatъ de mъpimea ȣneі касе mapi кȣ доъ катȣpi, ші staȣ izoлate пе кîmпȣ saȣ пе vîpfȣлȣ mȣнцiлорȣ, пеavîndȣ nічi о релацiȣne кȣ пъmîntȣ пе каре se афлъ, în кîtȣ este vizibiлȣ къ ачештi влочi imensi пȣ potȣ съ fie креацi ші пъsкȣцi în локȣлȣ ȣnde se афлъ ші тревȣе съ fie venite aiчi d'ȣnde-va. Amȣ възȣtȣ о ase-menea пеatpъ în Полоniea (Галiцiа) ла о mo-viлъ лîngъ ȣпȣ орашȣ пȣmitȣ „Podkaminȣ“ (de desȣвtȣ пеatpъ). Ачеаstъ пеatpъ de mъpimea ȣneі касе mape, stъ пе пъmîntȣ astȣ-felȣ în кîtȣ ȣпȣ omȣ поate съ se stpikoape sȣв dînsa, întpe basa sa ші пъmîntȣлȣ пе каре se афлъ. Este dapȣ învedepatȣ къ ачеаstъ пеatpъ пȣ е кресkȣtъ аколо, чi adȣsъ de ȣnde-va. Dapȣ de ȣnde? Ші прin чine? Omȣлȣ de pîndȣ е gata кȣ ръ-spȣnsȣлȣ сътȣ; елȣ zіче ка ачеаstъ пеatpъ este

кърatъ аколо de diaволȣлȣ saȣ de ȣріашї. Къчї ȣnde omȣлȣ ondinapȣ веde o fantъ neesплікавіле прін sfepa търціnіtъ a кȣноштінцелорȣ sале fiziче, алергъ ла лȣкрȣрї sȣпранatȣралї, ла Ȣріашї, ла Diaволї ші ла stafiї. Лȣкрȣлȣ кȣріosȣ! În timпȣріле de maї nainte, кїndȣ oamenії epaȣ леneшї, нȣ лȣкраȣ ші нȣ naintaȣ nimiкȣ în шtiinцe, atȣnчї diaволії авеа mȣлtȣ afaче în лȣme; dapȣ de кїndȣ oamenії aȣ înчепȣtȣ a лȣкра maї mȣлt кȣ înцелепчіȣnea лор, stȣdiind mȣлt ші черчеtїndȣ înкъ maї mȣлtȣ, diaволії съ odineskȣ, нȣ maї жокȣ нічї ȣnȣ ролȣ în лȣme, ба înкъ s'a fъкȣtȣ кȣ totȣлȣ невъзȣцї (afapъ de ȣnії diaволї кape ȣmбль în mizлокȣлȣ sочіetъцеї noastpe ші кape, neaвїndȣ нічї коарne, нічї коadъ, нічї гіape de deaволȣ, totȣ aȣ inima de Satanъ).

Пробleмa венірeї netpeлорȣ (блочілорȣ) epatiчї, aȣ окȣпatȣ mȣлtȣ în zілеле noastpe, лȣmea шtiinцifiкъ. Peсȣлtatȣлȣ ачestорȣ черчеtърї epaȣ, къ ачeste netpe нȣ noate съ fie венітȣ întp'ȣnȣ алtȣ-felȣ ла локȣріле ȣnde se afлъ, de кїtȣ нȣmaї прін каȣza diлȣвіȣлȣї. Eatъ în че кіпȣ se esплікъ ачestȣ fenomenȣ.

Mapea поларъ nopdiкъ este maї totȣ-d'aȣna îngeцatъ. Nȣmaї кіte odatъ în лȣніле лȣї Iȣліе ші Aȣгȣstȣ, кїndȣ timпȣлȣ съ înкълzeшte ші аколо, înчепe mapea a se desгіеца înкоаче, înколо; anoї fiindȣ къ atȣnчї domneskȣ ші nіште вінtȣpї кape sȣflъ de ла nopdȣ ла sȣdȣ (ші кіарȣ ana sinгȣpъ прін tendinцa eї natȣpaлъ d'a мерцe dintp'ȣnȣ локȣ рече ла ȣnȣ локȣ maї калdȣ) a ta faче къ anеле очеаnȣлȣї поларе se пȣnȣ ші aкȣmȣ maї în toцї aniї în mішкаре mepгїndȣ de ла nopdȣ кътpe sȣdȣ; în ачeastъ mepsȣpъ, ana каръ mȣлцime de sлоіȣpї de гіaцъ de mъpimї imense, întoкmaї кȣmȣ faче Dȣnъpea ші алte pїȣpї mapї кїndȣ se desгіaцъ прімъвара. Ачeste sлоіȣpї saȣ гіецоae, în dpȣmȣлȣ лорȣ penede, pȣпȣ din mалȣріле търеї ла Гроенландȣ ші Sniцберга nіште бȣкъцї mapї de netpe ші ле каръ ші пе еле totȣ mepгїndȣ ші naintїndȣ пе очеаnȣ de ла nopdȣ ла sȣdȣ. Кїndȣ прімъвара, o кораbіe întїлnешte пе mape ȣnȣ asemenea колосȣ de гіецоï кȣ netpi пе dїnsȣлȣ, este пердȣtъ; къчї гіецоiȣлȣ o pȣne ші o dъpїmъ întp'ȣn minȣtȣ. Кїndȣ гецоiȣлȣ a ажȣnsȣ în кліmeле ȣnde domneшte o калdȣpъ mape, съ tonешte ші netpiле d'asȣпръї кadȣ în fȣndȣлȣ търеї ші se fакȣ невъzȣte, dapȣ întїmплїndȣ-se къ вр'ȣnȣ гіецоiȣ кърatȣ лїngъ o insȣлъ saȣ mалȣ, desгецїndȣ-se аколо, neatpa ръmїne аколо. Asemenea netpe віnȣ ші aкȣmȣ maї în toцї aniї прін гіецоae, din цъpiле поларе în цъpiле кȣ кліme modepate. Eatъ къ nіште netpe epatiче se продȣкȣ ші aкȣmȣ.

Daкъ faчеmȣ o компарацiȣne întpe ачestȣ fenomenȣ каpe se 'ntїmплъ 'naintea окілорȣ ноштpiї ші кȣ fenomenȣлȣ блочілорȣ epatiчї, o съ веdemȣ кȣ mipape къ amїndoъ fenomeneлe sїntȣ d'o sinгȣpъ natȣpъ ші къ amїndoъ noate съ se esпліче npintp'o sinгȣpъ sepie de ideї.

Întp'adeвъpȣ, daкъ не imaцinъmȣ къ în eпока deлȣвіanъ, mapea поларъ îngіецatъ, npintp'o каȣзъ neкȣnoskȣtъ s'a desгіецatȣ îndatъ întp'atita, în кїtȣ басinȣлȣ съȣ s'a sȣitȣ neste nівелȣлȣ oвічіnȣitȣ ші s'a връsatȣ asȣпра kontinentȣлȣї, кȣпpїndȣ кълцimї de anъ ші de гіецоаe imense de ла nopdȣ кътpe sȣdȣ; atȣnчї negpeшitȣ къ ачeastъ пъвълipe a tpeбȣitȣ съ pȣпъ пе mалȣріле цъpiлорȣ поларе nіште netpe de dimensiȣnї foapte mapї ші a tpeбȣitȣ съ ле карe foapte denapte din локȣлȣ ȣnde ле a pȣntȣ; anoї topentȣлȣ (кȣpsȣлȣ) aneї deлȣвіȣлȣї epa atїtȣ de mape în кїtȣ s'a sȣitȣ ші nїnъ ла înълцimea ȣnopa mȣnцї de astъzї; nїnъ аколо s'a ші sȣitȣ гіецоаеле ші неtpeлe кълъpї пе dinseлe. Кїndȣ не ȣpmъ гіецоаеле s'aȣ desгeцatȣ ші aneле лорȣ s'a desкȣpsȣ, ачeste netpe saȣ блочї iapȣ aȣ ръmasȣ nїnъ în zioa d'astъzї ка sȣвenipї nestepse a акцiȣneї diлȣвіȣлȣї. De ачeа, нȣtemȣ съ не esплікъmȣ: de че гъsimȣ блочї epatiчї нȣmaї în Eȣpona ші Asica nїnъ ла градȣлȣ 45 лъцimeї nopdiче? Къчї maї denapte кътpe sȣdȣ, нічї anеле diлȣвіȣлȣї n'aȣ нȣtȣtȣ съ каpe гіецоаеле, fiindȣ къ не d'o napte калdȣpa ачestорȣ кліme ле a tonitȣ ші не d'алtъ napte нȣtepea кърътoape a aпeлор, dȣnе natȣpa лȣкрȣрілорȣ, съ sлъбeшte din че în че maї mȣлtȣ кȣ кїtȣ съ denъpteazъ maї mȣлtȣ de нȣnкtȣлȣ плекъpeї лорȣ.

Eatъ кȣmȣ гъsipea netpілорȣ saȣ блочілорȣ epatiчї sїntȣ ȣnȣ apгȣmentȣ foapte imnoptantȣ пentpȣ esistenцa diлȣвіȣлȣї în timпȣріле antiче. Întp'adeвъpȣ, блочї epatiчї, прекȣmȣ ші oseminteле fosiле de Megatherium, Dinoterium ші Mamȣth sїntȣ apгȣmente fpȣmoase пentpȣ întїmплapea diлȣвіȣлȣї. Пentpȣ ачeastъ întїmплаpe mape

каре а înгропаtȣ лȣmea че а пречеdаtȣ а поаsтрѫ modeрnѫ, акtȣалѫ.

În аpтiколȣлȣ вiiторȣ вomȣ аpѫtа în че кiпȣ aчeste аpгȣmente цеолоџiче koinчide шi sînтȣ în аpmonie кȣ tраdiцiȣniле попȣлiлорȣ despре „потопȣ.“

Despre тѫсȣрї antiчї.

De

A. Treb. Lauriani.

(Ȣрmаре.)

V. Dȣпѫ че amȣ skosȣ ла лȣminѫ сȣmmеле de бani кȣ карi se акоперea sпеселе пentрȣ administрареа Daчieї; сѫ înчеркѫmȣ акȣmȣ сѫ афлѫmȣ de ȣnde skotea Ромanії ачеле сȣmme. Трansилвania sinгȣрѫ продȣче în zилеле noastре пре annȣ, апроапе ла пȣnzї aȣstрiачї.

		карi fакȣ флорentinї de aȣрȣ
2000	de aȣрȣ,	320,000
3000	„ арџinтȣ	32,000
200,000	„ арamѫ	31,000
6,000,000	„ fеррȣ	133,000
100,000,000	„ sаре	666,000

Sȣmma în флорentinї de aȣр 1,182,000, саȣ 5,324,000 флорinцї de арџinтȣ aȣstрiачї.

Aiчї n'amȣ лȣatȣ în konsideрѫчiȣne mineреле din Temiшiana, niчї челе de пре Kрiшȣ, niчї челе de пре Semeшȣ (Баia mаре кȣ черкȣлȣ еї), niчї salineле din Mȣрmȣрoшȣ. Maї adȣѫџе акȣmȣ шi aчestea, шi апої salineле din цеарра Ромѫnѫ шi din Moлdaвia, шi веї авеа челȣ пȣцinȣ о сȣmmѫ de 20,000,000 флорinцї de арџinтȣ aȣstрiачї. Aкȣmȣ skade aчeaстѫ сȣmmѫ ла а zечеа парte, шi totȣ рѫmѫne destȣлȣ пentрȣ акkоперiреа sпеселорȣ administрѫчiȣnii.— Dарѫ сѫ ziчеmȣ кѫ s'аȣ пȣsȣ maї în ȣрmѫ шi kontрiбȣцiȣne пре лоkȣitорiї. Dȣпѫ înпопȣрѫчiȣnea чеа mаре а Italieї пре timпȣлȣ лȣї Traianȣ, шi dȣпѫ deшертареа Daчieї прin лȣнгȣлȣ resбеллȣ кȣ Dечебалȣ, пȣtemȣ сѫ лȣѫmȣ кѫ Traianȣ n'аȣ adȣsȣ maї пȣцinї de 1,000,000 лоkȣitорї, саȣ 250,000 fаmiлii în Daчia, пentрȣ карi ера пѫmintȣ destȣлȣ шi sпре кȣлtiвatȣ шi sпре цinереа вiteлорȣ; шi se пȣнеmȣ кѫ s'аȣ înпȣсȣ пре fаmiлie кѫte 1 domiцianȣ de aȣрȣ пре annȣ; авеmȣ 2,500,000 флорinцї de арџinтȣ, ва сѫ zикѫ кiарȣ atѫta кѫtȣ se череа sпре акkоперiреа tȣtȣрорȣ sпеселорȣ. Însѫ aчeaстѫ sȣппȣsечiȣne е de прisoсȣ, fiindȣ кѫ ера destȣле алte fѫnтѫnї de венiтȣрї în цеаррѫ, апої провinциеле челе аȣѕtе asiatiче kontрiбȣia de aџiȣnsȣ пentрȣ totȣ imперіȣлȣ ромanȣ. Плiniȣ ziче кѫ dȣпѫ че Emiлiȣ Пaȣллȣ аȣ înвinsȣ пре Персеȣ, аȣ adȣsȣ din Mачedonia atѫta сȣmmѫ de бanї, înкѫtȣ аȣ fostȣ de aџiȣnsȣ sпре акkоперiреа sпеселорȣ statȣлȣї, шi de atȣnчї попорȣлȣ Ромanȣ аȣ înчetatȣ de а maї плѫti kontрiбȣцiȣne *). Aпої колonii adȣшї de Traianȣ în Daчia ера четѫцiaнї ромanї, прекȣmȣ mѫртȣрisеskȣ пandектеле шi înskрiпчiȣniле челе mȣлte.— Dарѫ dȣпѫ че аȣ kонрinsȣ Ромanii Asia шi Eџiптȣлȣ? Kѫtȣ de mаре пȣ s'аȣ înmȣлцiтȣ венiтȣрiле!

VI. Înпопȣрѫчiȣnea Daчieї de 1,000,000 de sȣfflete пре timпȣлȣ Antoniniлорȣ, аȣ пȣtȣtȣ dȣпѫ кȣрsȣлȣ natȣралȣ, fѫрѫ алtѫ aчessiȣne поаȣѫ, сѫ креаskѫ în 70 de annї îndoitȣ, adекѫ ла 2,000,000 de sȣfflete, шi în алцї 70 înпѫратȣ, adекѫ ла 4,000,000 sȣfflete, шi пре timпȣлȣ лȣї Aȣрелiалȣ аȣ пȣtȣtȣ сѫ fie челȣ пȣцinȣ de 5,000,000 sȣfflete. Сѫ лȣѫmȣ кѫ, кȣ оkkasiȣnea кѫndȣ aчestȣ imперѫtоріȣ аȣ strѫmȣtatȣ леџiȣniле пресte Dȣнѫре, s'аȣ dȣsȣ înпреȣнѫ кȣ dѫnseле шi 1,000,000 лоkȣitорї, totȣшї аȣ maї рѫmasȣ ла 4,000,000. Însѫ mie mi se паре кѫ toatѫ tречереа ачееа пресte Dȣнѫре ла înкȣрsiȣnea Гоцiлорȣ, n'аȣ fostȣ алtȣ чева de кѫtȣ о întѫmпларе ка чеа din 1849, кѫndȣ s'аȣ tрассȣ miлiцia кȣ о парte de лоkȣitорї în цеарра Ромѫneaskѫ пȣtea сѫ zикѫ кȣ оаре-каре аппа-

*) Intulit Aemilius Paullus Perseo victo, e Macedonica praeda HS. MM. CCC (bis millies trecenties=230,000,000 sestertium), a quo tempore populus Romanus tributa solvere desiit. *Plinius hist nat.* XXXIII. 17.

pinцъ, къ s'aŭ deшeptatŭ Tpasilvania. Însъ Pomъniĭ se бътea sȣntŭ Iankȣ, Aȣssenцiŭ, Бalinte, шi alцiĭ înkontpa ȣнгȣpilopŭ în natpia sa, шi s'aŭ бътȣtŭ пînъ la чea din ȣpmъ katastpoфъ, kъndŭ ȣнгȣpiĭ aŭ tpeбȣitŭ sъ depȣie apmele. De бȣнъ seamъ, къ niчĭ atȣnчĭ Pomъniĭ n'aŭ pъmasŭ kȣ mъnile în sinŭ, sъ se ȣite la Гоцĭ (de la kapi s'aŭ maĭ пъstpatŭ nȣmele în ворба *Хоцĭ*), kȣmŭ le npadъ kasele шi aвepile; чi s'aŭ лȣптatŭ пpe moapte шi пpe вieaцъ, kȣmŭ s'aŭ лȣптatŭ шi în zilele noastpe kȣ Ȣнгȣpiĭ. Niчĭ nȣ se noate esплika altmintepea deшeptapea цeppiĭ de варварĭ, ȣniĭ dȣпъ алцiĭ, Гоцĭ, Хȣнnĭ, Аварĭ, Skiцĭ, Бȣлгарĭ, ш. a. Пentpȣ че sъ fie пъръsitŭ toцĭ aчeшtia o цeappъ aшa de фpȣktiфepъ nȣ... de бȣнъ-voie?— Dintpe toate пoпоаръле вар-варе къte aŭ venitŭ upeste Dacia, nȣmaĭ Ȣнгȣpiĭ s'aŭ stabilitŭ шi aŭ pъmasŭ în цinȣtȣлŭ Tisseĭ. Dapъ шtimŭ kiapŭ din Istopia Ȣнгȣpilopŭ, къ шi kȣ aчeшtia s'aŭ бътȣtŭ Pomъniĭ, пънъ kъndŭ maĭ пpe ȣpmъ aŭ înkeiatŭ tpaktatŭ. Чine nȣ kȣnoaшte Istopia Dȣчилор pomъnĭ Mapiot, Klaȣdiŭ, Цeliŭ?— Pomъniĭ aŭ aвȣtŭ miliцia лopŭ шi пpe timпȣлŭ venipeĭ Ȣнгȣpilopŭ шi dȣпъ aчeea. Diплома лȣĭ Бела de la annȣлŭ 1247 spȣne kȣpatŭ. Miliцia opganisatъ de Iȣга în Молдавia шi de Mipчea în Pomъnia, e лȣkpȣ kȣnoskȣtŭ. Despe faptele бeлличe ale лȣĭ Vladŭ, Stefanŭ, Mixailŭ, Vasiliŭ, Mateiŭ Бassapaбŭ, шi ale altopŭ пpinчinĭ pomъnĭ în timпȣpile maĭ din ȣpmъ, kpedemŭ a fi de npisosŭ de a maĭ ворбi.— Se шtie къ Pomъniĭ aŭ petpekŭ la annȣлŭ 1260 пpe Бела IV înkontpa лȣĭ Ottokapŭ peцeлȣĭ Boiemieĭ; se шtie къ Siцismȣndŭ aŭ fopmatŭ бandepiĭ pomъne; se шtie къ sȣntŭ Ioanne Kopvinŭ, Pomъniĭ шi'aŭ къшtigatŭ лaȣpe шi aŭ mъpitŭ глоpia лopŭ шi a dȣчeлȣĭ лopŭ; se шtie къ la annȣлŭ 1479, Pomъniĭ s'aŭ бътȣtŭ пpe apa Vinepiĭ ka kopпŭ distinsŭ în kontpa Tȣpчilopŭ, se шtie къ sȣntŭ пpinчinii Tpansilvanĭ, Pomъniĭ aŭ fopmatŭ nȣtepea miliцieĭ. Чeтiцĭ diплomatele чeлopŭ че шi'aŭ къшtigatŭ nobilitate npin faptele бeлличe.— Însъ пpe timпȣлŭ înkȣpsiȣnilopŭ вapвapilopŭ în spaцiŭ de ȣnъ mie шi maĭ бine de annĭ, nȣmepȣлŭ Pomъnilopŭ nȣ nȣmaĭ къ nȣ s'aŭ îmmȣлцitŭ, чi poate къ aŭ шi skъzȣtŭ npin kontinȣele pesбeлле, шi nȣmaĭ de вpe o tpeĭ чentennie înkoaчe mepцe сapъшi kpeskъndŭ. În ziȣa de astъzĭ întpe Tissa шi Dȣnaspȣ, лokȣeskŭ la 12,000,000 de sȣflete, dintpe kapi la 10,000,000 sȣntŭ Pomъnĭ.— Dapъ sъ ne întoapчemŭ la чepчetъpile metallиче.

Komȣnikaцiȣnĭ sчientifiчe miчĭ.

Difepite ȣstȣpĭ despe fpȣmȣseцe.

Eatъ kîte-ва esemпле despe difepitele ȣstȣpĭ ale ȣnopa пoпȣлĭ, în пpiвiнцa фpȣmȣseцeĭ.

Ла Caraibe, лîнгъ piȣлŭ Orinoco în Amepika, este foapte фpȣmosŭ kîndŭ ȣnŭ omŭ ape piчioapele ȣмфлатe ka doъ пȣлe; de aчea, лeгŭ piчioapele kopiilopŭ лopŭ aшa de tape, în kîtŭ devinŭ napkъ nȣmaĭ oase.

Пoпȣлiĭ sълбatiчĭ de la Бpasilia anasŭ asȣпpa nasȣлȣĭ kopiilopŭ ka sъ'ĭ fakъ *kîpnii*; kъчĭ ȣnŭ omŭ kîpnŭ este la eĭ adopaбilŭ.

Taptapiĭ în Asia, лeгŭ kanȣ kopiilopŭ k'o faшъ atîtŭ de tape în kîtŭ kanȣлŭ sъ înгȣstează шi devine лȣнгŭ шi askȣцitŭ ka ȣnŭ konŭ; kъчĭ la eĭ, ȣnŭ omŭ k'ȣnŭ kanŭ ka пîлnia, este foapte фpomosŭ.

Пoпȣлȣ Chactas шi alцĭ пoпȣлĭ sълбatiчĭ de la piȣлŭ Amaцonŭ în *Amepika*, nȣnŭ kanȣлŭ kopiilopŭ întpe doъ skîndȣpĭ шi îлŭ tȣpteskŭ. Kopii kpeskîndŭ, doбîndeskŭ kanete tȣptite, napkъ o *плъчintъ*; ȣnŭ omŭ kape noapтъ ȣn kanŭ ka плъчintъ, este пpiвitŭ la eĭ ka ȣnŭ idealȣлŭ alŭ фpȣmȣseцeĭ.

Obsepвaцiȣnile meteopolouiче la Бȣkȣpeшtĭ de la 9—15 Maiŭ.

Tempepatȣpa dȣпъ tepmometpȣ лȣĭ Reaumure, în ȣmбpъ.

	Dim. la opa 6,	d. a. la opa 4,	seapa la opa 10.
Ла 9	12,5	15,5	13
Ла 10	12,8	15	12
Ла 11	12,3	16	13
Ла 12	13,5	16	13
Ла 13	12,7	15	13
Ла 14	11,9	18,3	13
Ла 15	12	18	13
Tempepatȣpa de mizлok	12,1	16,3	12,7

Бapometpȣ a вapiatŭ întpe 326 шi 328,5 linie de Пapisŭ.

Чinчĭ zile nekontenitŭ a плoatŭ tape.

Tinъpitŭ în Tinorpaфia Koлeцiȣлȣĭ Sf. Saba.